

ГЛАС ВАЉЕВА

ИЗДАВА СВАКЕ НЕДЕЉЕ

Власник у име издавачког одбора
ПЕТАР М. ТАДИЋ, апотекар
ТЕЛЕФОН БР. 22.

ПРИВРЕДНО-КУЛТУРНИ ЛИСТ

УРЕЂУЈЕ ОДВОР

Број 50.

Главни уредник: НЕД. С. САВИЋ учитељ у пензији

Година V.

Српска књижевна задруга

Српска књижевна задруга прославља ове године четрдесетогодишњицу свога опстанка. Прославља је тихо и скромно, много тише и скромније но што би, по своје огромном успеху, имала права.

Оснивачи Задруге основали су је, пре четрдесет година, са простим, врло тешким, али високо културним циљем: слати у народ што бољу књигу, под најбољим могућим условима по читаоца, без икакве личне користи по себе. Ево, у неколико речи речено, каква је успех постигнут.

Српска књижевна задруга издаје сваке године, од свога постанка, по једно коло књига; коло је у почетку имало по шест, доцније по седам књига. Ове године је изишло и XXXV коло (пет ратних година чине прекид у издањима Задруге), са 238-ом књигом. Свако коло састављено је по напред утврђеним принципима, који су се тешко, само у изузетним приликама, и то само у детаљима, напуштали. Избор књига за кола вршен је увек врло савесно и стручњачки; за свако коло предлаже се скупштини двапут већи број дела, но што ће их ући у коло; из тога броја, по исцрпним и стручним рефератима, врши се ужи избор од седам књига. Наишавши на заслужено леп успех, Задруга је одмах проширила круг својих издања: поред редовног кола, кренула је и нарочиту серију већих страних дела изузетне књижевне вредности, почела је издавати свој *Забавник*; после рата, поред кола и *Забавника*, кренула је и *Починик*, а од пре две године и серију *Савремени писци*. Није потребно улазити у детаље и набрајати најпознатија дела из њених издања, али треба обратити пажњу чак и претплатницима Задругиних издања, да се за моменат задрже пред целокупном Задругином делатношћу, па ће се и они — који су целу Задругу прочитали — несумњиво изненадити шта им је све пружено у дугом, истрајном, напорном четрдесетогодишњем раду. Зачудиће их разноврсност садржине, огроман број најпознатијих, светских и наших домаћих књижевника, пробраност њихових дела, техничка опрема издања.

Зачудиће их и цене издања. Редовно Задругино коло даје сада седам књига; најмање осамдесет штампаних, и то врло уку-

сно и лепо штампаних табака, у јаком, тако интимно познатом, пријатном плавом платненом повезу. Даје их за циглосто динара! Данас, кад се при штампању појединачних дела штампан табак, без повеза, обрачунава најмање два динара, кад сам платнени повез за једну књигу стоји најмање двадесет динара. Задруга даје својим читаоцима за *што динара* осамдесет штампаних табака, у седам, платненим повезом везаних књига. У могућности је да то чини: она књиге штампа за велики број својих претплатника, не урачунавајући за себе скоро никакву, или баснословно малу зараду. Режики су трошкови сведени на минимум: четрдесет година управни и други одбори Задруге раде бесплатно. И то је трећи, не мање важан успех Задругиног рада. Четрдесет пуних година ради Српска књижевна задруга без икакве добити и зараде, боље рећи свдећи свесно добит и зараду на минимум неопходан за покриће врло малих Режикиких трошкова. За нас се врло често каже да смо културно заостао народ, и за доказ тој тврдњи наводи се факт да смо неспособни да издржимо сталан, дуг напор. У моментима загрејаности и одушевљења способни смо да створимо чуда; али чим одушевљење спласне — спласне и наша активност. Српска књижевна задруга је леп пример друкчијег рада: она и данас, после четрдесет година, ради исто онако вредно и савесно, као што је радила у првим данима свога живота; ради, ако се сме рећи, и вредније и пажљивије, јер је свесна огромног успеха постигнутог напорима њених ранијих сарадника и јер њен рад сад, после рата, има да задовољи многе шире потребе и много развијенији укус. Тај дуги, напоран рад, та издржљивост и савесност дали су пуне резултате: издања Српске књижевне задруге представљају лепу, велику, заокружену књижицу најбољих и најразноврснијих дела.

Ових дана Задруга је приредила у Београду сајам својих издања. Сматрали смо да нам је дужност обратити својим читаоцима пажњу на ову нашу високо културну установу и њен досадашњи рад. п. ст.

Др Милин С. Атилићковић

Управник болнице не може ове године о својој слави Св. Николи примати уобичајене посете.

Долазак „Караџића“ у Ваљево

Они који познају вредност и акцију Лозничког просветног друштва „Караџић“ од увек су желели да се омогући долазак овом друштву и у Ваљево, јер су уверени да ће ови, нама тако блиски подрици, својом песмом, музиком и глумом, својом културном делатношћу освојити и ваљевску публику, као што је био случај са публиком других места где је „Караџић“ гостовао.

Овакав културни контакт лозничана и ваљеваца користан је по обе стране не само због пролазног задовољства једног пријатног вечерног вечера, већ и због узајамног упознавања и срдечних веза које се стварају и које омогућују будућу трајну сарадњу на подизању културног нивоа нашег народа.

Подизањем првокласног пута Ваљево — Лозница и редовним аутомобилским саобраћајем, Ваљево и Лозница су толико приближени једно другом, да су и у економском и културном погледу упућени једно другом, тако да представљају једну целину, и веза која се ствара између народа једног и другог краја јака је и трајна.

Ваљево, по свом природном положају и другим условима може и треба да буде већи привредни и културни центар, који би привукао себи неке крајеве који су му природно упућени, а који су вештачки одвојени, али од ваљеваца у многоме зависе да ли ће оно то заоста и бити. Јер ако ваљевци немају разумевања за своје сопствене интересе и своју сопствену вредност, или немају воље и снаге да пласирају свој утицај тамо где је он потребан и где се он очекује, други ће се центри подизати на његову штету.

Долазак просветног друштва „Караџић“ из Лознице није само пролазно гостовање једног друштва које жели својом песмом, музиком и глумом да забави ваљевце. То Лозница долази у посету Ваљевоу и позива га на културну сарадњу. А културни претставник Лознице просветно друштво „Караџић“ достојно је сваке пажње и почасти.

Просветно друштво „Караџић“ директан је потомак дружине „Слога“ која је педесетих година прошлог века основана у Лозници иницијативом Вука Караџића и којој је Караџић поконио једну своју кућу у Лозници и своје књиге. То је уједно била и једна од најстаријих слободних културних уставова у предратној Србији. Неколико година после Вукове смрти ово друштво је престало да ради, да га у 1892. год. стари чланови и поштоваоци Вука Караџића обнове под именом „Караџић“ из пошете према свом духовном вођи.

1897. год. друштво „Караџић“ учествовало је при преносу Вукових посмртних остатака из Беча у Београд. 1902. друштво је посетило Сремске Карловце где је својом песмом и држањем наишло на врло леп пријем родољубивих Војвођана, а 1903. год. на утакмици хорова из Србије и неколико из Војводине, друштво у заједници са Шабачким певачким друштвом добија прву награду.

Друштво је затим вршило националну пропаганду нарочито у Босни

и Херцеговини тако, да су Аустријанци били принуђени да забране прелаз друштву у Босну, а кад је у Светском рату непријатељ заузео Лозницу, пронашао је друштвену заставу и са осталом друштвеном имовином спалио је. А у Бијалучком процесу оптужница државног тужиоца, поред осталог, садржи и један већи пасус који се односи на оптужбу друштва „Караџић“ и његових чланова што су са Народном одбраном ширили националну пропаганду у Босни.

За свој национално-културни рад друштво је одликовано орденом Св. Саве V. степена.

Обновљено после рата просветно друштво „Караџић“ предузело је своју акцију на културном, просветном пољу, образовањем своје читавице и књижице, предавањима за народ и раздавањем народу бесплатно књига са популарном и за народ корисном садржином. Ово друштво, са другим удружењима, интензивно ради на стварању услова да се подигну споменици Вуку Караџићу у Тршћу, Лозници и Београду, да се обнови Вуково огњиште у Тршћу реставрацијом Вукове куће; да се подигне једна споменица, да се у Лозници подигне Дом Културе који ће носити име Вука Караџића, а који ће бити и Пантеон свих заслужних људи лозничког краја, на чијем челу стоје Вук Караџић, Јован Цвијић и Анта Богвићевић. У ове сврхе за нешто више од годину дана прикупљено је око 70.000 динара прилога.

Поздрављајући долазак овог звиста вредног друштва, ми желимо да у сваком погледу успе концерат који друштво приређује у суботу 24. овог месеца.

ЛИСТИЋИ

— на једнога бележника —

Пут у живот увек води
Кроз вратаца једна мала;
Кроз њих лако онај прође
Ком' је кичма к'о — спирала;
Ко усправио к'њима ступ,
Сву ће главу да — разлупа!

Ж.

Ко најјакше производи и извози сувих шљива?

— Свршетак —

Шљиве суве наше, *намерно* се не суше добро. Изговарају се људи топлим временом које је било ове јесени и то баш то је кварило суве шљиве а други веле: „болесна је шљива ове године“. Ни једно од овога није тачно, јер топло време шкоди сировој шљиви а не сувој. Да је осушена колико треба шљива већи јој топлота толико шкодила. Али треба сушити довољно, да ишла у шљиви не лети, да се неможе да креће, да је шљива осушена тврда а не љигава и мека. Тада се веће шљива у путу ни од месец дана укварити, убућати. Истину имали би више „стотинке“ и „узаница“ него „седница“ и „осмица“, али се већи брукали по свету.

„Болесна“ шљива није била ове године и ко је хтео савесно да осуши у то је се могао уверити.

Нетреба куповати довољно неосушену шљиву, па ће се свет научи-

ти да мора добру робу да донесе на пијак. Али мука је кад има пуно несолидних трговаца који, ради тога што узме по 10 пара јевтиније те сумњиве шљиве и што има изгледа да сељака у магази „шконтира“ они траже такву робу а после траже комисију да се сакрију јер знаду каква им је роба и несмеју да јамче за квалитет ни до — Пеште!

И тако ће и ићи још дуго код нас. Треба чекати дуго времена, да се један менталитет промени, онај који мисли само за себе лично и од данас, до — сутра! А тај свет се негиче што је Америка тек пре 30—40 година у Трсту товарила кошпе за семе шљива у Америци јер их у опште није имала, а данас у том Трсту, Бечу, Пешти, Прагу, наше се шљиве једва виде, једва се ко окреће на њих, поред шљива америчких, солидно осушених, лепо пакованих, сортираних и укусно опремљених.

У овим годинама беде за земљорадника, показало се ипак најуновнија производња, воћа. Зато са више брига и добре воље и приватни и надлежни, треба да чине да се за извоз воћа створе веће и моћније организације, јер ћемо без тога бити потиснути од спремно и моћне конкуренције на светском тржишту.

Српске књиж. задруге сајам

Од 6. до 16. ов. мес. Срп. Књиж. Задруга у Београду отворила је сајам за продају књига, свих својих издања по знатно спуштеним ценама. Тако нека кола ранијих издања која су пре плаћања 100 дина, сада се могу добити по 60 дина, а поједине књиге које су плаћане 15 сада се добијају за 8 динара. Но то само важи до 16. ов. м. ко лично купи или пошаље новац за исте. Њихов је пошт. чек. бр. 53.127.

О вредности књига С. К. Задруга непотребно је говорити. Оне су толико се одомаћиле за ових 40 година, како излазе, да нема коле интелегентније српске куће, да њену књижницу не красе укусна плава издања С. К. Задруге.

Рат је многу Српску књижницу — библиотеку уаропастио и раскомплетирао. Сада је се дала прилика свакоме да може јевтином ценом своју библиотеку опет комплетирају. Каталогси су распослати и по истима се могу видети истакнуте књиге за продају и цене истих.

Згодна је прилика да млађи људи љубитељи здраве и лепе лектаре, књига укусног издања, освују своје личне библиотеке, које треба да су увек дика и понос наших интелектуалаца и писмењих синова.

Лепо уређена и добро снабдевена библиотека јесте огледало образованости њеног господара.

Посетимо Сајам Српске књижевне задруге.

Лука Лазаревић,

директор гимназије у пензији

Јавља претплатницима и својим пријатељима да је *Мали поменик* дат у штампу. Књига ће бити готова до Божића. Пријају се још нови претплатници. Цена је књизи 40 динара. Претплата се шаље писцу: Београд, Косачића венац 15.

„Глас Ваљево“ тако препоручује својим читаоцима ову књигу свога сталног сарадника г. Лазаревића у којој ће се наћи кратке биографије многих виђених људи и јавних радника наше предратне Србије, написате пером једног одличног стилисте а отргнуте од заборава од стране савременика и доброг познаваоца истих.

Надати је се да ће књига *Мали поменик* наћи на пријем у Ваљево и околини и стога, што г. Лука, као бивши директор наше гимназије, а и као виђен човек и првак наше вароши, има овде још масу својих пријатеља, познатика и ђака.

Наш уредник г. Недељко Савић радо се ставља на услугу ради скупљања претплата на *Мали поменик* — и ко жели да се на исти претплати нека му се јави.

КО ЈЕ НАШ НАЈВЕЋИ ПОТРОШАЧ

Просечан наш годишњи извоз од 1924 — 1930 износи 3800 милиона динара. Од тога приближно годишње извозимо и то:

у Италију	1800	милиона	дин.
„ Аустрију	1300	„	„
„ Немачку	690	„	„
„ Чехослов.	690	„	„
„ Грчку	520	„	„
„ Мађарску	460	„	„
„ Француску	230	„	„
„ Швајцарску	220	„	„

Према овим економских чињеницама, према томе куда је упућен наш економски живот, тамо се морају и даље стварати, одржавати и проширивати могућности и политичке и економске, за тешње и пријатније везе и односе, у интересу нашег народа и наше привреде.

ВЕСТИ

Концерт у корист „Гласа Ваљево“

За концерт који ће се држати на први дан православног Божића — 7 јануара — у корист „Глас Ваљево“ пријавили су се до сада:

Певачко друштво „Чика Љуба“, Музички клуб, Певачко друштво „Занатлија“, г. Мил. Б. Спасенић и једна дилетанска позоришна ново образована дружина, састављена из млађих интелектуалаца, занатлија и трговаца.

Надамо се да ће бити још пријатеља нашега листа, који ће жртвовати који час и својом уметношћу помоћи да намеравани концерт што боље испадне.

Родитељски састанци

У Ваљевској гимназији одржано је досада, у току новембра и децембра, *петнаест* родитељских састанака за ученике I₁, I₂, I₃, I₄, I₅, II₁, II₂, II₃, II₄, III₁, III₂, III₃, III₄, III₅, IV₁, IV₂, V, VIII₁, VIII₂. Ове састанке посетило је 366 ђачких родитеља.

Последњи родитељски састанци у току овог првог полугодишта одржаће се у недељу 11 о. м. за ученике — I₅, II₂, VI, VII₂, и то: у 9 час. за I₅, у 10 час. за II₂ и у 11 час. за VI, VII₂.

Размештај учитеља

Радоје Чолић у Поћуте у Јовању; Косара Р. Чолићка из Поћуте у Јовању; Паунзићева Георгина из Јовање у Поћуту; Павловић Љ. Милан из Рабровице у Метлић срез поцерски; Вукојевић Живорад из Св. Николе среза овчеполског у Котешину; Хаџи Ђорђевићева Јелена из Планинице среза бољевачког у Лесковице.

Посетите раднички концерт

Вечерас у Гранд хотелу у Ваљево, раднички синдикати приређују концерт својих беспослених другова.

Програм је пробран и обилан. Објављен је засебним плакатима. Певачко друштво „Чика Љуба“ учествује са 6 тачака.

Грађани, помозите својом посетом наше раднике.

Народна књижница и читаоница

Радујемо се што можемо саопштити да је једно од најтежих питања за оснивање Народне читаонице и књижнице у Ваљево — питање докала — решено.

Суд и одбор града Ваљево ценећи културну добит и корист оснивања ове установе на својој одборској седници решио је: да своју кафану „Српски Краљ“ која се налази у центру вароши, стави на расположење Окружном одбору за народно просвећивање, где ће исти сместити Народну књижницу и читаоницу.

Овај гест суда и одбора наше вароши је за сваку похвалу.

Премештен

Г. Милоје Павловић, директор ваљевске гимназије премештен је за Управитеља женске учитељске школе у Крагујевцу и јуче отпутовао на нову дужност.

Подаци узети из предавања г. Боке Периног, на конгресу Савеза Српских земљорадника у Сарајеву.

Ђачки родитељи, ђаци као и наставници једном речу цело Ваљево жали што нас г. Павловић оставља, јер је он за ово кратко време — непуну годину дана умео задобити љубав и симпатије свакога са којим је у додир дошао — а његовом тактичном управом и педагошким знањем улио је како ученицима тако и наставницима једну нову ноту у нашој гимназији, где се понашање једних спрам других изменило у љубав и поштовање.

Активност г. Павловића и ван школе у хуманим, просветним и патриотским установама такође се за ово кратко време осетила тако, да не сва наша удружења зажалити за њим.

Наставнички колегијум приредио је у петак вече своје добром старешини у пивници „Златибор“ опросташто вече, где је цео колегијум у најлепшем и најискренијем расположењу: игри, песми и здравицама провео до зоре. А синоћ у 4 часа испраћен је г. Павловић на железничку станицу како од стране наставника и ученика тако и од грађанства.

Претплатницима

Још нисте сви измирили своју претплату — и одужили свој дуг. Пожурите јер је последњи час, када се решава: *хоће ли „Глас Ваљево“ даље излазити или не.* На несуредње платише наше грех ако „Глас Ваљево“ умукне.

Прилози Ђачкој трпези

Приложили су Ђачкој трпези: г-ђа Мара М. Хаџић 50, г-ђа Мила Р. Зотовић 50, Алексје Спасојевић учитељ 100, г-ђа Мица М. Кораћ 40, г. Драгољуб Славковић учитељ 50, г-ђа Зора Благојевић и Ана Пантелић 100, г-ђа Фјосина Тадић 100, г-ђа Перса Савић 30, Основна школа проценат од књига 996,50, Сас Ференц професор 50 динара.

Управа трпезе изјављује приложеницима захвалност.

Верени

Наца и Лука Лазић, трг. бив. из Осечине, изостајају пријатеље и познанике: да су њихова ћерка *Даница* — *Дона* учитељица из Рајковића и *Ђурић М. Павић* геометар Миовица — *Пола* Гопола — верени.

† Радослав Чупић

Ноћу између 7 и 8 овог месеца револверским метком у својој соби одузео је себа свој млади живот, *Радослав М. Чупић*, свршени ђак VIII разреда ваљевске гимназије и тиме тешко ожалоштио своју стару мајку, брата, сестру и многобројну родбину, познанике и другове. Није оставио никаквога писма да би се знао узрок његовом самоубиству, али је после револверског пуцања, док је још био прв свести молио мајку за опрштај, говорећи: мајко опрости, овако је морало бити. Волео сам је много....

Покојни Радослав био је добар дечко и примеран син те је његова трагична смрт тешко пала свакоме ко га је познавао. Нека му Бог дужи оворости.

Многи нису веровали!

Али сад су се сви уверили, да највеће стовариште канц. и школ. материјала

»ЛА ФРАНС«

ДРАГОЉУБА С. ТЕШИЋА, Београд

Тел. 25-309.

Поенкареова 32

располаже са највећим избором карата за Божић и Нову годину као и осталих карата француске, немачке и италијанске галерије. Велики избор карата из наше историје. Коверата, оловки, пера и других многобројних артикала. Цене су најниже. Ко је год радио са нама тај зна да само књижара „Ла Франс“ шаље робу брзином авиоплана!

Трговина код Јевтиноће

Душана Р. Мишковића

у Ваљево

За ову сезону и идуће празнике добила је велики избор галантериске робе

шешвира, качкета, кошуља, чарапа, машини, рукавица, трикотаже, ташни парфимерије и т. д. Све ће се пролавати врло јевтино али за готово 2-

Бацање кафе у море

Да би одржали цену својим производима произвођачи кафе у Бразилији довели су одлуку и 250.000 цаква кафе бацили у море.

Захвалност

Као прошле, тако и ове године С. К. Задруга послала је школи у Драчићу најновије коло својих књига у знак сећања на свога претседника надзорног одбора, покојног Драгутина Гођенца адвоката, да се разделе одличним ђацима на крају школске године.

Најлепше захваљујем Задрузи на поклову, а покојнику нека је светла успомена.

Драг. Јеремић, управитељ школе драчићке (срез ваљевски).

Позив

Позивају се сви они угоститељи, као и имаоци народних кујна који нису уписали у удружење, нису платили члански улог и упис за 1932. годину да се јаве удружењу и плате упис и улог према члану 355 закона о радњама.

Сви они који не буду платили упис и улог до 1. јануара 1933. године биће предати месној власти да се наплата изврши егзекутивним путем према члану 381. закона о радњама.

Ко зна?

Где је сахрањен на ваљевском старом гробљу пешадијски капетан *Вукашин Марјановић*, који је падом са коња овде у Ваљево погинуо 1914. године.

Коме је познато где се налази његов гроб нека то јави Станку Терзићу кафана „Грсз“ у Ваљево.

Преглед тржишта

У току прошлих седам дана измештено је и продато на ваљевској пијаци и то: Сувих шљива 58776 кг; по дин. 220—360; Пшенице 28656 кг; по дин. 140—145; кукуруза 36306 кг; по дин. 60—65; зоби 20529 кг; по дин. 85—90.

Продато стоке: говеди 130 ком; свиња 197 ком. оваца 42.

Продаја залога

Ваљевска Штедионица у Ваљево изложиће јавној продаји, на дан 14. децембра 1932. године, у 10 часова пре подне, у своје локалу, све оне залоге, којима је рок плаћања протекао до 1. октобра тек. године.

Позивају се залагачи, да своје залоге измире или регулишу до 10. децембра тек. године. Управа.

Стовариште „ВОСТОН“ обуће

сортирано је са свим врстама. Цене је фабрика поново снизила од 5 ов. мес.

Обућа је за данас најбоља и најјефтинија.

СТОВАРИШТЕ КОД

Јовановића и Антонијевића

ВАЉЕВО